

FELSZÍNALAKTAN 2.

RÉGÉSZET ALAPSZAK

(NAPPALI MUNKAREND)

TANTÁRGYI KOMMUNIKÁCIÓS DOSSZIÉ

MISKOLCI EGYETEM
MŰSZAKI FÖLDTUDOMÁNYI KAR
FÖLDRAJZ-GEOINFORMATIKA INTÉZET

Miskolc, 2022

TARTALOMJEGYZÉK

1. Tantárgyleírás
2. Részletes tematika
3. Vizsgakérdések
4. Egyéb követelmények

1. TANTÁRGYLEÍRÁS

Tantárgy neve: Felszínalaktan 2.	Tantárgy Neptun kódja: MFKFTREGN501 Tárgyfelelős intézet: Földrajz- Geoinformatika Intézet Tantárgyelem: kötelező
Tárgyfelelős: Dr. Hevesi Attila, professzor emeritus	
Közreműködő oktató(k): Hegedűs András, PhD, egyetemi docens	
Javasolt félév: 5. (őszi)	Előfeltétel: nincs
Óraszám/hét: 2	Számonkérés módja: kollokvium
Kreditpont: 2	Munkarend: nappali
<p>Tantárgy feladata és célja: A tantárgy feladata és célja megismertetni a földfelszín formakincsének létrehozó erőit, a felszínformák kialakulásának törvényszerűségeit, jellegzetes alakjukat, egymással való kapcsolataikat. Bebizonyítani, hogy a felszínalaktan az egész földrajztudomány legcsudálatosabb része.</p> <p>Fejlesztendő kompetenciák: tudás: Általános tájékozottsággal rendelkezik néhány más tudományterület szakmai problémáiról. képesség: Képes az ismeretek önálló elsajátítására és rendszerezésére. Képes felhasználni a régészet rokon tudományterületeinek eredményeit. attitűd: Törekszik a régészet rokon tudományterületeivel való együttműködésre. Törekszik általános és szaknyelvi tudásának fejlesztésére. autonómia és felelősség: Felelősséget érez Magyarország és a világ kulturális örökségének megőrzéséért.</p>	
Tantárgy tematikus leírása:	
<p>Előadás:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Kőzetalaktan. A mállás és aprózódás folyamata. 2. A karsztosodás folyamata és felszínformáló hatása. 3. Szállítóközeg nélküli lejtős tömegmozgások fogalma, típusai, felszínformálásuk folyamata. 4. A szél felszínformáló tevékenysége 1. 5. A szél felszínformáló tevékenysége 2. 6. Az „álló”vizek mozgásainak (hullámozgás, tengerjárás, áramlások) felszínalakító hatása 1. 7. Az „álló”vizek mozgásainak (hullámozgás, tengerjárás, áramlások) felszínalakító hatása 2. 8. Vízfolyások felszínalakító tevékenysége 1. 9. Vízfolyások felszínalakító tevékenysége 2. 10. Jégárak felszínalakító tevékenysége. 11. Jégtakarók felszínalakító tevékenysége. 12. Az „örök”fagy (permafrost) felszínalakító hatása. 13. Az élővilág felszínformáló hatása 14. Az ember felszínalakító tevékenysége. 	
<p>Félévközi számonkérés módja és értékelése: Gyakorlati jegy / kollokvium teljesítésének módja, értékelése: A szóbeli vizsga (kollokvium) részét képezi a felszínformák ábráról, fényképről való felismerése és az azokat kialakító folyamatok ismertetése mellett, magyarázó ábrák és térképvázlatok készítése is. A vizsgafelelet értékelése: 100–85%: jeles; 75–84%: jó; 63–74%: közepes; 50–62%: elégséges; 0–50%: elégtelen.</p>	

Kötelező irodalom:

Borsy Z. (szerk.) 1993: Általános természetföldrajz: Fejezetek az általános természetföldrajz köréből. Nemzeti Tankönyvkiadó, Budapest, 832 p.

Gábris Gy. (szerk.) 2013: Általános természetföldrajz II. ELTE Eötvös Kiadó, 484 p.

List of Landforms on Earth. Types of Landforms and Definitions.

<http://worldlandforms.com/landforms/list-of-all-landforms/>

Lóczy D. – Veress M. 2005: Geomorfológia I: Földfelszíni folyamatok és formák. Dialóg Campus Kiadó, Budapest-Pécs, 335 p.

Lóczy D. (szerk.) 2008: Geomorfológia II: Földfelszíni folyamatok és formák. Dialóg Campus Kiadó, Budapest-Pécs, 440 p.

Szabó J. (szerk.) 2013: Általános természetföldrajz I. ELTE Eötvös Kiadó, 414 p.

Ajánlott irodalom:

Cholnoky J. (évsz. nélkül): A földfelszín formáinak ismerete. Budapest, Királyi Magyar Egyetemi nyomda.

Bulla B. 1954: Általános természeti földrajz II. köt.: A szilárd kéreg általános természeti földrajza a földfelszín formáinak ismerete (geomorfológia). Tankönyvkiadó, Budapest, 549 p.

Butzer, K. W. 1986: A földfelszín formakincse. Gondolat kiadó, Budapest, 520 p.

Gábris Gy. 2007: Földfelszín és éghajlat: A felszínalaktan összegzése. ELTE Eötvös Kiadó, 225 p.

Gouide, A.S. 2004: Encyclopedia of Geomorphology Vol. 1-2. Routledge. 1156 p.

Hevesi A. 1997: Természetföldrajzi kislexikon. PannonKlett Kiadó, Budapest; 2002:

Műszaki Könyvkiadó, Budapest, 194 p.

Huggett, R.J. 2007: Fundamentals of Geomorphology (2nd ed.). Routledge. 458 p.

2. RÉSZLETES TEMATIKA

Időpont	Előadás
09. 06.	Kőzetalaktan. A mállás és aprózódás folyamata.
09. 13.	A karsztosodás folyamata és felszínformáló hatása.
09. 20.	Szállítóközeg nélküli lejtős tömegmozgások fogalma, típusai, felszínformálásuk folyamata.
09. 27.	A szél felszínformáló tevékenysége 1.
10. 04.	A szél felszínformáló tevékenysége 2.
10. 11.	Az „álló”vizek mozgásainak (hullámzás, tengerjárás, áramlások) felszínalakító hatása 1.
10. 18.	Az „álló”vizek mozgásainak (hullámzás, tengerjárás, áramlások) felszínalakító hatása 2.
10. 25.	Vízfolyások felszínalakító tevékenysége 1.
11. 01.	Oktatási szünet
11. 08.	Jégárok felszínalakító tevékenysége.
11. 15.	Jégtakarók felszínalakító tevékenysége.
11. 22.	Az „örök”fagy (permafrost) felszínalakító hatása.
11. 29.	Az élővilág felszínalakító hatása.
12. 01.	Az ember felszínalakító hatása.

3. VIZSGAKÉRDÉSEK

A szállítóközeg nélküli lejtős tömegmozgások okai és fajtái.

A szél felszínalakító hatása. Lössképződés.

Az állóvizek hullámozgásának okai és a hullámozgás felszínalakítása.

A folyóvizek felszínformáló tevékenysége. Az ún. „szakaszjelleg” korszerű értelmezése.

Párkánysík(terasz)-képződés.

A jégkor, jégkorszak és jégkorszakköz fogalma. A jég felszínalakító tevékenysége.

A kőzetalakzattan fogalma, tárgya és „formakincse”.

A karsztosodás fogalma, folyamatának értelmezése. Karsztformák.

Az ember felszínalakító tevékenysége.

4. EGYÉB KÖVETELMÉNYEK

Nincsenek egyéb követelmények.